

Dosarul nr.2ra-1114/22
2-21078362-01-2ra-12082022

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: C. Panfil)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Malîi, V. Cotorobai, V. Mihaila)

ÎN C H E I E R E

12 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Untila Veaceslav,
reprezentat de avocatul Burdujan Gheorghe și Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Untila Veaceslav
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală privind
repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală și
procuraturi, și obligarea aducerii scuzelor oficiale,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022, prin care s-a
respins apelul declarat de Untila Veaceslav, Ministerul Justiției și Procuratura
Generală și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 25
august 2021,

c o n s t a t ă :

La 20 mai 2021, Untila Veaceslav a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerul Justiției și Procuratura Generală a RM privind încasarea
prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire
penală și obligarea aducerii scuzelor oficiale.

În motivare, a indicat că la 24 mai 2017, Procuratura pentru Combaterea
Criminalității Organizate și Cauze Speciale a efectuat percheziții la domiciliul său,
ulterior fiind reținut.

La 25 mai 2017, procurorul din cadrul Procuraturii pentru Combaterea
Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Patraman Taras, i-a înaintat învinuirea
în comiterea infracțiunii deosebit de grave, prevăzute de art. 217¹ alin. (4) lit. b), d)
din Cod penal.

La demersul procurorului instanța de judecată i-a aplicat măsură preventivă
sub formă de arest preventiv pentru 30 de zile, la expirarea măsurii preventive,
fiindu-i aplicată măsură preventivă sub formă de arest la domiciliu pentru 30 de zile,
după care a fost eliberat, însă nu a fost scos de sub urmărire penală.

Reclamantul a indicat că în cadrul acestei cauze a fost înaintată învinuirea și
altor persoane, în privința cărora cauza a fost remisă în instanța de judecată, însă,

cauza penală în privința sa neîntemeiat și ilegal a fost disjungată în procedură separată cu atribuirea nr. 2017670279.

Astfel, termenul urmăririi penală în privința sa a fost mai mare de doi ani, astfel fiind încălcate cerințele art. 20 Codul de procedură penală, din care motiv a fost nevoit să se adreseze judecătorului de instrucție cu o cerere de stabilire a unui termen rezonabil de urmărire penală în cauză dată, iar judecătorul de instrucție a admis cererea sa stabilind termenul de urmărire penală până la 24 septembrie 2019.

La 23 septembrie 2019 procurorul a emis ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, cu încetarea cauzei penale în temeiul art.75 alin. (3) din Codul de procedură penală, pe motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor infracțiunii imputate.

Din motivarea hotărârii, se constată că în cadrul urmăririi penale nu au fost acumulate probe privind complicitatea și apartenența sa la grupul infracțional specificat, precum și la circulația ilegală a drogurilor, urmărirea penală urmează să fie încetată pe motivul lipsei indiciilor obiective și subiective ale infracțiunii incriminate.

Prin Ordonanța privind scoaterea de sub urmărire penală cu încetarea urmăririi penale, se confirmă faptul reținerii ilegale, arestării și atragerii sale la răspundere penală.

Reclamantul a susținut că procurorul nu i-a adus scuze oficiale în numele statului, persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmăririi penale, prin ce nu a îndeplinit cerințele art. 12 alin. (1) al Legii №1545 din 25.02.1998. Totodată, a refuzat eliberarea copiilor tuturor ordonanțelor din dosar ce îi afectau drepturile.

Despre percheziția efectuată la domiciliul său precum și reținerea sa, au fost mediatizate la televiziunea locală BAS TV și internet și, având în vedere că anterior nu a fost atras la răspundere penală, locuind într-un oraș mic, toate rudele sale, prietenii și cunoscuții săi au văzut la știrile locale această informație negativă despre reclamant, prin ce i-a fost lezată onoarea și demnitatea; nu i-au fost aduse scuze oficiale în numele statului; luând în considerație caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice, îngrijorarea pentru starea părinților săi, care sunt la întreținerea reclamantului și care au suferit stresul provocat de percheziția efectuată la domiciliul lor, precum și din cauza reținerii și arestării sale, în urma cărui fapt, starea sănătății mamei, Untila Feodosia, s-a agravat și ea a fost spitalizată, provocându-i astfel un prejudiciu moral, consecințele cărui nu pot fi înlăturate, dar care pot fi compensate în valoare bănească în sumă de 300 000 lei.

Reclamatul a invocat că la momentul reținerii și arestării nu era angajat oficial și lucra ocazional, iar fiind sub arest timp de două luni reclamantul nu a putut să-și câștige existența, a fost lipsit de venit, care constituia principala sursă de trai, astfel, i-a fost cauzat prejudiciu material în sumă de 11 200 lei, calculat în conformitate cu prevederile art.7 lit. a) și art.8 al Legii nr. 1545 din 25.02.1998, deoarece salariul mediu lunar pe economie pentru anul 2017 a constituit 5600 lei.

Untila Veaceslav a solicitat încasarea din contul Ministerul Justiției a sumei de 300000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 11 200 lei cu titlu de prejudiciu material, cauzat prin acțiunile ilegale a organului de urmărire penală și a obliga Procuratura Generală de a aduce scuze oficiale în numele statului reclamantului, persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmăririi penale.

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 25 august 2021,

cererea de chemare în judecată depusă de Untila Veaceslav împotriva Ministerului Justiției și Procuratura Generală privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și obligarea aducerii scuzelor oficiale, s-a admis parțial.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Untila Veaceslav suma de 25 000 (douăzeci și cinci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, acțiunea s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a reținut că tragerea ilegală la răspundere penală a lui Untila Veaceslav și scoaterea de sub urmărire penală a acestuia, cu clasarea cauzei penale, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, fapt ce-i acordă dreptul acestuia de a solicita de la stat, prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului cauzat.

La acordarea despăgubirii prejudiciului moral instanța de apel a ținut cont de prevederile art. 11 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța de fond a considerat necesar de a încasa din contul bugetului de stat în beneficiul lui Untila Veaceslav, o despăgubire bănească în mărime de 25000 de lei, care este una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, această despăgubire fiind corespunzătoare și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa, iar cuantumul prejudiciului moral pretins în mărime de 300000 de lei este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite și principiul general al echității.

Cu referire la prejudicial material instanța a reținut-o ca neîntemeiată, la momentul reținerii și arestării Untila Veaceslav nu era angajat oficial și lucra ocazional, respectiv nu se încadrează în prevederile art. 7 lit. a) al Legii nr. 1545 din 25.02.1998, în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 26 august 2021, Procuratura Generală a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 25 august 2021 solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Untila Veaceslav.

La 26 august 2021, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 25 august 2021 solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Untila Veaceslav în partea admisă.

La 01 septembrie 2021, Untila Veaceslav a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 25 august 2021 solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022, s-au respins apelurile declarate de Untila Veaceslav, Ministerul Justiției și Procuratura Generală și s-a

menținut hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 25 august 2021.

La 03 august 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivare a indicat că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat prevederile Legii nr.1545.

Pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr.1545, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.3 al Legii nr.1545 prejudiciului material și moral reparabil, cât și circumstanțele prevăzute de art.6 al Legii nr.1545, ceea ce la caz, nu s-a constatat.

Instanța de apel eronat a interpretat prevederile art.3 al Legii nr.1545, concluzionând că recunoașterea lui Untila Veaceslav în calitate de învinuit, cu scoaterea ulterioară a acestuia de sub urmărire penală, echivalează cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Instanțele investite cu judecarea fondului urmau să indice expres care act ilicit justifică răspunderea statului.

La materialele dosarului nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil emis de judecătorul de instrucție prin care acțiunile organului de urmărire penală să fi fost declarate ilegale.

Recurentul a indicat că, în mod nejustificat și neîntemeiat instanța de apel a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 25000 de lei. La stabilirea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral instanța a aplicat eronat normele dreptului material, enumerând în mod formalist criteriile legale în funcție de care acesta a fost fixat, fără a argumenta raportat la circumstanțele speței incidența criteriilor respective.

Recurentul a susținut că în privința reclamantului nu au fost aplicate măsuri coercitive, fiind doar recunoscut în calitate de bănuț și ulterior învinuit, nefiind îngădit în careva drepturi.

La momentul aplicării arestului preventiv exista bănuțală privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 217¹ alin. (4) lit. b), d) din Cod penal, respectiv măsura de arest a fost una legală.

Din materialele dosarului se constată că acțiunile procesuale efectuate de către organul de urmărire penală, până la momentul scoaterii de sub urmărire penală, nu au fost ilegale.

La acordarea sumei de 25 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, instanțele inferioare au apreciat arbitrar cuantumul, nu au motivat efectiv hotărârea în partea prejudiciului moral, stabilind în mod eronat cuantumul acestor pretenții. Respectiv, suma acordată cu titlu de prejudiciu moral este disproporțională raportat la circumstanțele speței.

La argumentul precum că lui Untila Veaceslav i-a fost afectată reputată în urma reținerii sale, acesta nu a prezentat probe confirmative prin care ar justifica faptul că a avut parte de o reputație știrbită, ca urmare a intentării cauzei penale.

Durat urmării penale s-a desfășurat într-un termen rezonabil, luând în considerare gradul de complexitate și gravitatea infracțiunii incriminate.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

La 12 septembrie 2022, Untila Veaceslav, reprezentat de avocatul Burdujan Gheorghe a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivare a invocat că instanțele investite cu judecarea fondului, nu au făcut o analiză amplă și completă a tuturor probelor din dosar și a circumstanțelor de fapt.

Suma acordată cu titlu de prejudiciu moral este minoră, în raport cu suferințele suportate.

Mărimea prejudiciului acordat trebuie să depindă de suferințele provocate și impactul acesteia asupra reclamantului, respectiv, suma de 25 000 lei acordată cu titlu de prejudiciu moral nu este una rezonabilă.

Ținând cont de suferințele psihice cauzate de organul de urmărire penală și principiile compensării echitabile și rezonabile suma de 300 000 lei este în măsură de a le atenua.

Instanța de apel și fond examinând cauza nu au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, încălcând normele de drept material și procedural.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursurilor, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 26 mai 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit dovezii de comunicare de la fila dosarului 21 Vol. II, instanța de apel a comunicat părților decizia motivată la 12 iulie 2022. Respectiv, cererile de recurs declarate la 03 august și 12 septembrie 2022, sunt depuse în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 03 august 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursul depus de Ministerul Justiției, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f.d.37 Vol. II).

La 12 septembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursul depus de Untila Veaceslav informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f.d.47 Vol. II).

Potrivit avizelor de recepție de la fila dosarului 48-51 Vol. II, corespondența a fost recepționată.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de

Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helters c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3

judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Untila Veaceslav, reprezentat de avocatul Burdujan Gheorghe, și de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de Untila Veaceslav, reprezentat de avocatul Burdujan Gheorghe și de către Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

Victor Burduh